

Prawa obywatela w Internecie

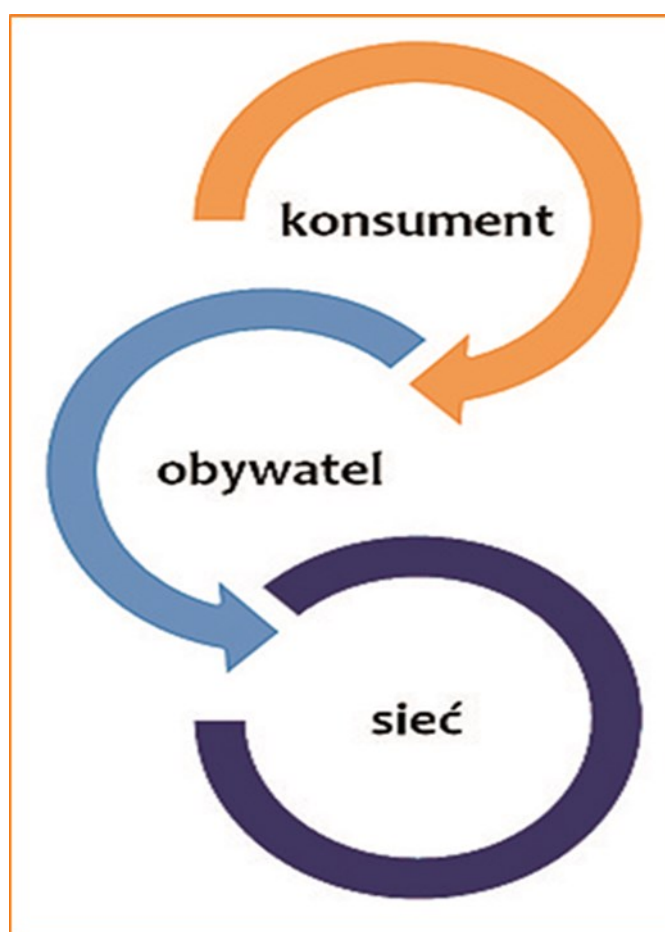
W TYM NUMERZE:

Informacja publiczna	2-4
Definicja	4-5
Przykłady informacji publicznych	5-6
Ograniczenia prawa do informacji publicznej	7
Dostęp do informacji publicznej	8
Prawo do informacji publicznej	9
Odmowa udzielenia informacji publicznej	10

Newsletter nr 4

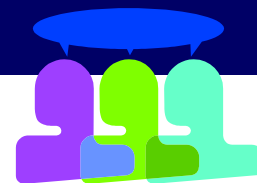
październik 2013

 KOLPING
Bochnia

Projekt realizowany przy wsparciu Szwajcarii w ramach szwajcarskiego programu współpracy z nowymi krajami członkowskimi Unii Europejskiej.

Informacja publiczna

to jedno z pojęć, o którym można usłyszeć coraz częściej.

Warto się dowiedzieć, czym jest informacja publiczna, jaką odgrywa rolę i jak ją uzyskać.

O informacji publicznej wspomina nawet Konstytucja RP w art. 61:

1. Obywatel ma prawo do uzyskiwania informacji o działalności organów władzy publicznej oraz osób pełniących funkcje publiczne. Prawo to obejmuje również uzyskiwanie informacji o działalności organów samorządu gospodarczego i zawodowego a także innych osób oraz jednostek organizacyjnych w zakresie, w jakim wykonują one zadania władzy publicznej i gospodarują mieniem komunalnym lub majątkiem Skarbu Państwa.

2. Prawo do uzyskiwania informacji obejmuje dostęp do dokumentów oraz wstęp na posiedzenia kolejalnych organów władzy publicznej pochodzących z powszechnych wyborów, z możliwością rejestracji dźwięku lub obrazu.

3. Ograniczenie prawa, o którym mowa w ust. 1 i 2, może nastąpić wyłącznie ze względu na określone w ustawach ochronę wolności i praw innych osób i podmiotów gospodarczych oraz ochronę porządku publicznego, bezpieczeństwa lub ważnego interesu gospodarczego państwa.

4. Tryb udzielania informacji, o których mowa w ust. 1 i 2, określają ustawy, a w odniesieniu do Sejmu i Senatu ich regulaminy.

Obowiązek udostępniania obywatelom informacji publicznej jest tak dalece istotny, że ustawodawca jego złamanie obwarował sankcją karną.

Art. 23 ustawy o dostępie do informacji publicznej stanowi:

Kto, wbrew ciążącemu na nim obowiązkowi, nie udostępnia informacji publicznej, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

Dlaczego kwestia informacji publicznej ma tak wielkie znaczenie?

Nie można ograniczać prawa obywatela do informacji o działaniach organów – skoro władza ma służyć obywatelowi i realizować zadania na rzecz społeczeństwa, zrozumiałym jest, że nie może działać w tajemnicy przed obywatelami, ukrywając np. na jakie cele wydaje publiczne pieniądze.

Ponadto informacja publiczna ułatwia obywatelom sprawowanie obywatelskiej kontroli nad działaniami podmiotów publicznych. Obywatel chcący mieć wpływ na działania np. lokalnego samorządu powinien wiedzieć czym zajmują się gospodarze lokalnej społeczności, jakie mają plany, jak wygląda budżet, kto pełni określone funkcje publiczne i jaki jest zakres jego kompetencji.

Informacją publiczną są także m. in. informacje o procedurach.

Znajomość np. listy wymaganych dokumentów niezbędnych do wszczęcia postępowania mającego na celu uzyskanie decyzji, pozwala skrócić proces załatwiania sprawy.

Obywatel nie musi załatwiania sprawy zaczynać od pierwszej wizyty w urzędzie celem uzyskania informacji, jakie dokumenty są do tego potrzebne, ile wynosi opłata oraz pobrania ewentualnego formularza wniosku; dzięki informacji publicznej zamieszczonej np. w Biuletynie Informacji Publicznej (prowadzonym w Internecie) może od razu rozpocząć przygotowania do kompletowania wniosku i tym samym usprawnić załatwienie swojej sprawy.

Kluczowe znaczenie dla tego zagadnienia ma ustawa z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. Nr 112 poz. 1198 z późn. zm.).

Informacja publiczna oraz rzezona ustawa mają także szczególne znaczenie z punktu widzenia praw obywatela w Internecie, i to z kilku powodów:

- 1) Internet – to podstawowe narzędzie społeczeństwa informacyjnego, natomiast informacja publiczna jest bardzo skutecznie rozpowszechniana właśnie dzięki Internetowi
- 2) ustawa o dostępie do informacji publicznej jest jednym z pierwszych aktów prawnych zaliczanych do aktów kształtujących w Polsce e-administrację
- 3) ustawa stała się podstawą utworzenia Biuletynu Informacji Publicznej
- 4) złożenie wniosku o udostępnienie informacji publicznej, nawet za pomocą zwykłego e-maila, daje obywatelowi możliwość uzyskania tej informacji; nie jest przy tym konieczne posługiwanie się podpisem elektronicznym lub posiadanie profilu zaufanego, gdyż wniosek taki nie wszczyna postępowania administracyjnego.

Art. 1 ust. 1 ustawy definiuje informację publiczną jako każdą informację o sprawach publicznych.

**Informacja
publiczna**

ZAPAMIĘTAJ!

**Informacja publiczna
to każda informacja o sprawach publicznych**

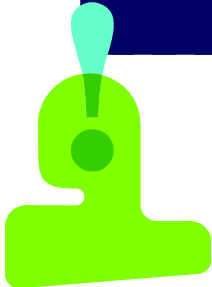
Naczelny Sąd Administracyjny w Warszawie w uzasadnieniu do wyroku z dnia z dnia 07-03-2012 r., (I OSK 2265/11) wyjaśnia zaś:

Informacją publiczną jest każda wiadomość wytworzona lub odnoszona do władz publicznych, a także wytworzona lub odnoszona do innych podmiotów wykonujących funkcje publiczne w zakresie wykonywania przez nie zadań władzy publicznej i gospodarowania mieniem komunalnym lub mieniem Skarbu Państwa.

W tym samym wyroku przytoczono też definicję sprawy publicznej zaczerpniętą z literatury prawniczej:

działalność zarówno organów władzy publicznej, organów samorządu gospodarczego i zawodowego oraz osób i jednostek organizacyjnych w zakresie wykonywania zadań władzy publicznej oraz gospodarowania mieniem publicznym.

Sprawami publicznymi nie są konkretne indywidualne sprawy danej osoby, zwłaszcza o charakterze prywatnym.

Jak widać są to definicje bardzo szerokie, gdyż bardzo szeroki jest zakres spraw i informacji, które można zakwalifikować do spraw i informacji publicznych.

Przykłady informacji publicznych

Ponieważ ustawowa definicja nie zawiera wyczerpującego katalogu informacji mieszczących się w zakresie informacji publicznej, możemy wskazać jedynie ich przykłady. Takimi przykładami posługuje się zresztą sam ustawodawca, stanowiąc w art. 6 ustawy, że udostępnieniu podlega informacja publiczna, w szczególności o:

- 1) polityce wewnętrznej i zagranicznej,
- 2) władzach publicznych oraz innych podmiotach wykonujących zadania publiczne (w tym np. o przedmiocie działalności i kompetencjach),

3) zasadach funkcjonowania władz publicznych oraz innych podmiotów wykonujących zadania publiczne (w tym m. in. o sposobach przyjmowania i załatwiania spraw, stanie przyjmowanych spraw, kolejności ich załatwiania lub rozstrzygania),

4) danych publicznych (w tym np. treść i postać dokumentów urzędowych, w szczególności dokumentacja przebiegu i efektów kontroli oraz wystąpienia, stanowiska, wnioski i opinie podmiotów ją przeprowadzających),

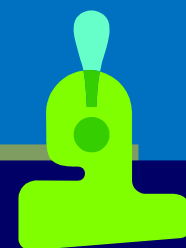
5) majątku publicznym (w tym np. o majątku Skarbu Państwa i państwowych osób prawnych, majątku jednostek samorządu terytorialnego).

Ponieważ ustawodawca posłużył się zwrotem „w szczególności”, powyższe wyliczenie ma jedynie charakter przykładowy. W zakresie „informacji publicznej” mieszczą się zatem także te informacje o sprawach publicznych, które nie zostały wymienione w art. 6 ustawy.

Kto jest zobowiązany do udzielania informacji publicznej?

Według art. 4 ustawy o dostępie do informacji publicznej, obowiązane do udostępniania informacji publicznej są władze publiczne oraz inne podmioty wykonujące zadania publiczne, w szczególności:

- 1) organy władzy publicznej,
- 2) organy samorządów gospodarczych i zawodowych,
- 3) podmioty reprezentujące zgodnie z odrębnymi przepisami Skarb Państwa,
- 4) podmioty reprezentujące państwowe osoby prawne albo osoby prawne samorządu terytorialnego oraz podmioty reprezentujące inne państwowe jednostki organizacyjne albo jednostki organizacyjne samorządu terytorialnego,
- 5) podmioty reprezentujące inne osoby lub jednostki organizacyjne, które wykonują zadania publiczne lub dysponują majątkiem publicznym, oraz osoby prawne, w których Skarb Państwa, jednostki samorządu terytorialnego lub samorządu gospodarczego albo zawodowego mają pozycję dominującą w rozumieniu przepisów o ochronie konkurencji i konsumentów.

**Udostępnianie
informacji
publicznej**

Ponadto obowiązane do udostępnienia informacji publicznej są organizacje związkowe i pracodawców reprezentatywne, w rozumieniu ustawy z dnia 6 lipca 2001r. o Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych i wojewódzkich komisjach dialogu społecznego (Dz.U. Nr 100, poz. 1080, z późn. zm.), oraz partie polityczne.

Obowiązane do udostępniania informacji publicznej są podmioty będące w posiadaniu takich informacji.

Podobnie jak w przypadku zakresu pojęcia „informacja publiczna” – tak samo w przepisie wskazującym podmioty zobowiązane do udzielania informacji publicznej – katalog jest otwarty.

Ograniczenia prawa do informacji publicznej.

Czy prawo żądania informacji publicznej jest niczym nieograniczone?

Oczywiście, że tak nie jest. Pomimo zasady powszechnego dostępu do informacji publicznej nie można uznać, że prawo dostępu do niej jest dla obywatela absolutnie nieograniczone. Wspomniana ustawa przewiduje bowiem w art. 5 mi.in., że:

Prawo do informacji publicznej podlega ograniczeniu w zakresie i na zasadach określonych w przepisach o ochronie informacji niejawnych oraz o ochronie innych tajemnic ustawowo chronionych.

a ponadto:

Prawo do informacji publicznej podlega ograniczeniu ze względu na prywatność osoby fizycznej lub tajemnicę przedsiębiorcy. Ograniczenie to nie dotyczy informacji o osobach pełniących funkcje publiczne, mających związek z pełnieniem tych funkcji, w tym o warunkach powierzenia i wykonywania funkcji, oraz przypadku, gdy osoba fizyczna lub przedsiębiorca rezygnują z przysługującego im prawa.

W jaki sposób uzyskać informację publiczną?

Udostępnianie informacji publicznych następuje w drodze:

- 1) ogłaszania informacji publicznych, w tym dokumentów urzędowych, w Biuletynie Informacji Publicznej,
- 2) udostępniania na wniosek (w tym wysłany e-mailem) jak również, w przypadku informacji, która może być niezwłocznie udostępniona, w formie ustnej lub pisemnej - bez pisemnego wniosku, a także w drodze wywieszenia, wyłożenia lub za pomocą zainstalowanych w miejscu publicznym urządzeń umożliwiających zapoznanie się z tą informacją,
- 3) wstępu na posiedzenia kolegialnych organów władzy publicznej pochodzących z powszechnych wyborów, i udostępniania materiałów, w tym audiowizualnych i teleinformatycznych, dokumentujących te posiedzenia,
- 4) umieszczania informacji publicznych w centralnym repozytorium informacji publicznych.

Jak widać kluczową rolę w udostępnianiu informacji publicznej odgrywa Internet, jednak nie jest on wyłącznym źródłem pozyskiwania informacji publicznej. Internet umożliwia np. skorzystanie z BIP oraz centralnego repozytorium oraz złożenia wniosku o udostępnienie informacji, ale także uzyskana informacji drogą internetową.

Kto może uzyskiwać dostęp do informacji publicznej?

Według art. 2 ustawy,
prawo do informacji publicznej, czyli prawo dostępu do informacji publicznej, z zastrzeżeniem art. 5 przysługuje każdemu.

Czy można wymagać, aby np. osoba zainteresowana dostępem do informacji publicznej wykazała się interesem prawnym lub faktycznym?

Wg art. 2 ust.1 ustawy

od osoby wykonującej prawo do informacji publicznej nie wolno żądać wykazania interesu prawnego lub faktycznego

ZAPAMIĘTAJ!

Prawo do informacji publicznej przysługuje każdemu. Od osoby wykonującej prawo do informacji publicznej nie wolno żądać wykazania interesu prawnego lub faktycznego.

Jak wspomniano, kluczowe znaczenia ma Biuletyn Informacji Publicznej (BIP), a także centralne repozytorium.

Jeśli zaś informacja publiczna nie została udostępniona w BIP lub centralnym repozytorium, obywatel może o nią wystąpić, składając wniosek.

Przypomnijmy, że forma wniosku o udostępnienie informacji publicznej może być dowolna – nie jest zatem wymagana forma pisemna lub równoznaczne z nią wnioski elektroniczne.

O udostępnienie informacji publicznej można wystąpić nawet za pomocą zwykłego e-maila. Nie ma przy tym obowiązku korzystania z gotowych formularzy, udostępnianych np. w Biuletynie Informacji Publicznej.

Dowolność formy wynika stąd, że wniosek taki nie wszczyna postępowania administracyjnego. Informacja publiczna, która może być niezwłocznie udostępniona, jest udostępniana w formie ustnej lub pisemnej bez pisemnego wniosku.

Podmiot udostępniający informację publiczną jest obowiązany zapewnić możliwość kopiowania informacji publicznej albo jej wydruk lub przesłania informacji publicznej albo przeniesienia jej na odpowiedni, powszechnie stosowany nośnik informacji.

Wniosek o udostępnienie informacji publicznej może być złożony także drogą e-mailową, nie jest przy tym konieczne postępowanie się podpisem elektronicznym lub posiadanie profilu zaufanego .

Czy od wniosku pobierane są opłaty?

Złożenie wniosku i udostępnienie informacji publicznej zasadniczo nie wiąże się z koniecznością wnoszenia opłat.

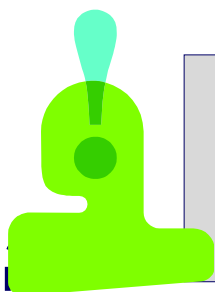
Jeżeli jednak w wyniku udostępnienia informacji publicznej na wniosek, podmiot obowiązany do udostępnienia ma ponieść dodatkowe koszty związane ze wskazanym we wniosku sposobem udostępnienia lub koniecznością przekształcenia informacji w formę wskazaną we wniosku, podmiot ten może pobrać od wnioskodawcy opłatę w wysokości odpowiadającej tym kosztom. W takiej sytuacji podmiot ten, w terminie 14 dni od dnia złożenia wniosku, powiadomi wnioskodawcę o wysokości opłaty. Udostępnienie informacji zgodnie z wnioskiem następuje po upływie 14 dni od dnia powiadomienia wnioskodawcy, chyba że wnioskodawca dokona w tym terminie zmiany wniosku w zakresie sposobu lub formy udostępnienia informacji albo wycofa wniosek.

Po uzyskaniu wniosku podmiot do którego adresowany jest wniosek ma obowiązek udzielić informacji niezwłocznie, jednak nie później niż w ciągu 14 dni. Jeżeli informacja publiczna nie może być udostępniona w terminie 14 dni, podmiot obowiązany do jej udostępnienia powiadamia w tym terminie o powodach opóźnienia oraz o terminie, w jakim udostępni informację, nie dłuższym jednak niż 2 miesiące od dnia złożenia wniosku.

Udostępnianie informacji publicznej na wniosek następuje w sposób i w formie zgodnych z wnioskiem, chyba że środki techniczne, którymi dysponuje podmiot obowiązany do udostępnienia, nie umożliwiają udostępnienia informacji w sposób i w formie określonych we wniosku.

Jeżeli informacja publiczna nie może być udostępniona w sposób lub w formie określonych we wniosku, podmiot obowiązany do udostępnienia powiadamia pisemnie wnioskodawcę o przyczynach braku możliwości udostępnienia informacji zgodnie z wnioskiem i wskazuje, w jaki sposób lub w jakiej formie informacja może być udostępniona niezwłocznie.

W takim przypadku, jeżeli w terminie 14 dni od powiadomienia wnioskodawca niełoży wniosku o udostępnienie informacji w sposób lub w formie wskazanych w powiadomieniu, postępowanie o udostępnienie informacji umarza się.

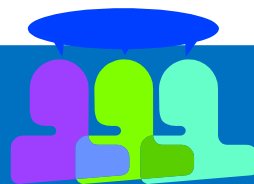

Odmowa udzielenia informacji publicznej.

O ile samo udzielenie informacji nie wiąże się z wydawaniem decyzji, to już odmowa udzielenia informacji publicznej, jak również umorzenie postępowania następuje w drodze decyzji, od której służy prawo odwołania.

Ustawa przewiduje skrócony czas rozpatrywania odwołań od decyzji w tych sprawach (14 dni) i nakłada obowiązek zamieszczania w uzasadnieniu do decyzji odmawiającej udzielenia informacji także imion, nazwisk i funkcji osób, które zajęły stanowisko w toku postępowania o udostępnienie informacji, oraz oznaczenie podmiotów, ze względu na których dobra, o których mowa w art. 5 ust. 2, wydano decyzję o odmowie udostępnienia informacji.

Podsumujmy zatem:

Obywatel wyszukuje w Internecie interesującą go informację publiczną (BIP, centralne repozytorium).

Jeśli jej nie ma w BIP lub centralnym repozytorium, obywatel składa np. e-mailem wniosek o udostępnienie informacji publicznej.

Jeśli organ posiada ją i nie zachodzą przesłanki jej nieudostępnienia – udostępnia informację (może np. ją przesłać e-mailem, jeśli jest to możliwe i jeśli obywatel tego zażąda).

Jeśli organ nie posiada informacji – informuje o tym wnioskodawcę; nie jest przy tym wymagana decyzja. Jeżeli zaś organ odmawia udzielenia informacji publicznej będącej w jego posiadaniu – musi wydać decyzję odmowną, od której przysługuje możliwość odwołania.

Ponowne wykorzystanie informacji publicznej

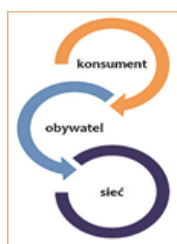
Prawo do ponownego wykorzystywania informacji publicznej przysługuje każdemu z ograniczeniami jak przy prawie dostępu do informacji (art. 2a).

Ponowne wykorzystanie informacji publicznej regulują art. 23a - 23 i ustawy.

Omawiana ustawa nie jest jednak jedynym aktem prawnym będącym podstawą udostępniania informacji publicznej. Informacja może być udzielana także na podstawie i w trybie określonym przepisami innych ustaw.

Projekt realizowany przy wsparciu Szwajcarii w ramach szwajcarskiego programu współpracy z nowymi krajami członkowskimi Unii Europejskiej.

Biurow projektu:
„Konsument-Obywatel-Sieć”

ul. Wyspiańskiego 25,
Bochnia 32-700
el./fax: 14/635 11 17
bochnia@kolping.pl

Organizator:

Partnerzy:

